

## **ANEXA 2**

# **ÎNCĂLCAREA DREPTURILOR OMULUI prin procedurile BIOMETRICE**

### **Introducere**

Datele biometrice sunt considerate sigure și, într-adevăr, în majoritatea sistemelor există o mare probabilitate ca utilizarea acestora să asigure identificarea persoanei în cauză.

Însă identificările fals pozitive sau fals negative rămân posibile datorită neajunsurilor tehnice ale biometriei. Există o rată a erorii de 0,5 % - 1%, astfel încât nu se poate vorbi de o recunoaștere sau nerecunoaștere absolut sigură. În plus, condițiile precare de mediu sau instruirea insuficientă a operatorilor crește riscul de identificare falsă sau verificare falsă. Manipulări rău intenționate sunt de asemenea posibile.

Caracteristicile biometrice, în principiu, rămân neschimbate pe durata de viață a unui individ. Există, totuși, anumite excepții în care apar modificări ale datelor biometrice, cum ar fi intervențiile chirurgicale, accidentele, sau pur și simplu îmbătrânirea. Studii privind conservarea pe termen lung a datelor biometrice au demonstrat, de exemplu, că amprente digitale se pot schimba pe măsură ce trece timpul.

Fiind afectate de creșterea corporală, caracteristicile biometrice nu sunt pe deplin dezvoltate până la prima maturitate. Utilizarea amprentelor digitale ale copiilor crește riscul erorilor (pentru controlul accesului în unele școli, de exemplu). Astfel, în niciun caz, copiii nu trebuie să fie supuși procesului de colectare a datelor biometrice.

În plus, există chestiunea unanim recunoscută în ceea ce privește incapacitatea asigurării depline a securității datelor biometrice stocate. Sistemele biometrice sunt vulnerabile la atacurile hackerilor, distrugerea sau modificarea lor neautorizată, falsificarea, pierderea involuntară și divulgarea nelegitimă. Falsificarea datelor biometrice, a amprentelor digitale în special, s-a dovedit a fi cu totul posibilă. În plus, utilizarea datelor biometrice pentru securizarea actelor personale nu va exclude furtul de identitate sau falsificarea acestor documente, așa cum se arată în cazul noilor e-pașapoarte introduse în unele din statele membre ale Uniunii Europene.

### **Principalele probleme privind drepturile omului în materia biometriei**

În cazul în care avem de a face cu date cu caracter personal, este de o mare importanță a avea garanții suficiente în scopul de a garanta protecția drepturilor omului. Ceea ce ridică probleme este utilizarea acestor date cu caracter personal pe scară largă, în cazuri inutile și în manieră neglijentă.

Transferul datelor biometrice colectate de organismele publice către întreprinderile private reprezintă o amenințare gravă a drepturilor individuale ale omului. În domeniul afacerilor private, sunt avantaje care decurg din cunoașterea detaliată a caracteristicilor fizice și obiceiurilor clienților, cum ar fi de exemplu, cazul unei analize cost-risc dispuse

de un asigurator sau pentru scopuri de marketing. Ca urmare, datele cu caracter personal au devenit bunuri de interes comercial și aducătoare de profit.

Amenințarea drepturilor individuale constă în principal în pericolul de colectare și gestionare a datelor într-un mod care depășește scopurile declarate oficial sau fără consimțământul sau chiar fără știrea celor direct implicați. Organisme publice dependente financiar pot fi tentate să vândă date cu caracter personal, de vreme ce întreprinderile private oferă sume mari pentru astfel de informații.

### **1. Demnitatea umană.**

Datele biometrice sunt trăsături intrinseci, fizice sau comportamentale, ale corpului și persoanei umane și, ca atare, se pune întrebarea dacă demnitatea omului nu este afectată de procesul de colectare, gestionare și stocare a acestor informații. Unele persoane pot fi incomodate de investigarea trupului lor și să se împotrivescă procedurii. Acest lucru se poate datora motivelor religioase, socio-culturale sau de altă natură cu caracter personal. Demnitatea umană este fundamentul drepturilor omului și, prin urmare, este ținta tuturor posibilelor încălcări ale drepturilor omului.

### **2. Dreptul la respectarea vieții private (articolul 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului)**

În mod evident, evaluarea și, încă mai mult, colectarea și stocarea de date vizează dreptul la respectarea vieții private, garantat de articolul 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului ("Conventia").

Tehnologia în domeniu este aptă nu numai de colectarea datelor necesare pentru identificare, ci, de asemenea, de a dezvălui originea rasială a unei persoane, starea medicală, sau alte informații genetice. Scanarea irisului dezvăluie boli pe care însuși individul este posibil să le cunoască. În combinație cu tehnologia actuală a ADN-ului - care într-un sens tehnic nu este considerată ca biometrie, dar se confruntă cu probleme similare în ceea ce privește viața privată - există un risc foarte ridicat de expunere completă a identității unei persoane.

Pe de altă parte, acest fapt reprezintă o amenințare gravă la adresa persoanelor suferinde de diverse afecțiuni sau care au un handicap, în special în ceea ce privește posibilitățile de angajare, polițele de asigurare, etc. Aceasta contrazice dreptul la respectarea vieții private, care include dreptul la auto-determinare, în ceea ce privește recunoașterea publică. Aceste persoane fizice nu ar fi identificate în funcție de alegerea lor, ci prin date biometrice. Cei în cauză pot fi expuși la discriminare și ostracizare.

### **3. Interzicerea discriminării (art. 14 din Convenția privind Drepturile Omului)**

Utilizarea datelor biometrice poate ridica, de asemenea, mai multe probleme cu privire la respectarea principiului nediscriminării, așa cum este prevăzut la articolul 14 din Convenție (și a articolului 1 din Protocolul nr. 12). În acest context, ar trebui, în special, luate în considerare implicațiile sistemelor biometrice pentru cei cu dizabilități fizice sau pentru persoane ale căror caracteristici fizice nu se potrivesc cerințelor tehnice.

Acest lucru poate, în sine, ridica probleme de protecție a datelor prin simplul fapt că procesarea în cadrul unui sistem alternativ relevă informații potențial sensibile, ceea ce ar putea depăși în mod inacceptabil scopurile colectării datelor cu caracter personal. Utilizarea sporită a datelor biometrice ar putea conduce în viitor la stigmatizarea și excluderea socială a persoanelor cu handicap sau a celor ale căror caracteristici fizice nu sunt ușor de măsurat. Studiile au aratat că, în cazul persoanelor cu handicap, procedurile sunt mult mai anevoioase și consumă mai mult timp.

Persoanele sunt îngrijorate de faptul că datele lor biometrice sunt utilizate în alte scopuri decât cele pentru care au fost colectate inițial sau în scopuri de altă natură decât cele cu care au fost de acord în momentul colectării. Cel mai cunoscut exemplu de acest fel în domeniul biometriei este permiterea accesării site-ului Eurodac de către poliție și alte organisme de aplicare a legii. Accesarea bazelor de date de o asemenea amploare, poate permite guvernelor să monitorizeze în secret activitățile persoanelor fizice. Mai mult, astfel de modificări inerente pot conduce la efectuarea de cercetări discriminatorii sau de etichetare a cetățenilor în diverse categorii considerate periculoase fără o justificare legitimă. Utilizarea datelor biometrice pentru identificarea minorităților etnice în scopuri politice este o cauză specială de îngrijorare.

Apariția schimbărilor în utilizarea datelor colectate în sectorul public poate fi explicată prin actuala tendință a guvernelor de a se concentra pe supraveghere, control și detectare a fraudelor și actelor antisociale în general, o atitudine care este alimentată de teama actelor de terorism în urma evenimentelor din 11 septembrie 2001. Acest accent pus pe controlul persoanelor fizice a escaladat și contrabalansat într-un mod inacceptabil intențiile de colectare minimală a datelor personale, respectiv de preîntâmpinare a riscurilor.

#### **4. Dreptul la un proces echitabil (articolul 6 din Convenție)**

Luând în considerare riscul de falsificare (a se vedea Introducere), utilizarea datelor biometrice poate pune, de asemenea, în pericol nu numai dreptul persoanelor fizice "la un proces echitabil" (astfel cum este garantat la articolul 6, paragraful 1, din Convenție), cât mai ales principiul prezumției de nevinovăție (articolul 6, alineatul 2). Un rezultat eronat sau manipulat cu rea intenție poate avea consecințe grave pentru persoana vizată, de exemplu, atunci când o persoană este fals recunoscută că figurează pe o listă de criminali. Efectul practic al acestei erori ar putea fi faptul că persoana se vede nevoită a-și dovedi nevinovăția, riscând să fie acuzată și condamnată pentru o crimă pe care nu a comis-o. Prin urmare, este vital să avem în vedere caracterul de probabilitate a datelor biometrice și respectarea prezumției de nevinovăție, acest principiu fiind un principiu de bază al unei societăți democratice care nu trebuie în niciun moment transformat în contrariu.

Colectarea amprentelor digitale este în majoritatea cazurilor asociată cu condamnarea penală, deoarece metoda a fost folosită pentru o perioadă lungă de timp în acest domeniu. Având în vedere că majoritatea solicitanților de azil s-au confruntat deja cu fenomenul persecuției, evaluarea biometrică poate provoca traume psihologice. Ca și în cazul *S. și Marper v. Regatul Unit*, biometria ar putea încălca dreptul unei persoane la un proces echitabil prin faptul că nu se face o diferențiere corespunzătoare între persoanele condamnate și cei care nu au fost condamnați pentru vreo infracțiune. Această stigmatizare poate încălca prezumția de nevinovăție.

#### **5. Libertatea de circulație (articolul 2 din Protocolul nr 4 la Convenție)**

La nivel european, libertatea de circulație este garantată, într-o anumită măsură, prin articolul 2, paragraful 1, din Protocolul nr 4 la Convenție, iar articolul 2, alineatul 2, din același Protocol prevede dreptul de a părăsi orice țară, inclusiv cea proprie. Mai mult decât atât, cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene beneficiază de dreptul de a circula liber și dreptul de ședere pe teritoriul unui stat membru în conformitate cu articolul 21 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Pe măsură ce tehnologia biometrică este adesea utilizată în materia controalelor la frontieră, amenințarea constă în potențialul refuz de a permite intrarea într-un stat membru din motive ilegite sau din cauza unor erori de sistem. În cazul în care persoana nu este corect informată cu privire la procedurile utilizate, aceasta ar putea să nu fie în măsură de a remedia situația.